

FAGFORBUNDET

Barn og Oppvekst, Oslo

HØRINGSSVAR PÅ FORSLAG TIL NY OPPLÆRINGSLOV

Fagforbundet Barn og Oppvekst, Oslo ved yrkesseksjon kirke, kultur og oppvekst vil først si at det er bra at opplæringsloven har fått en ny vurdering og at den er sett i dagens utfordringer og hvordan opplæringsloven skal møte dette.

Med dette høringsvaret vil Fagforbundet Barn og Oppvekst, Oslo komme med noen innspill på hva vi mener er bra, noe vi underes oss over og det vi mener at må vurderes på nytt. Vi vil også komme med begrunnelser til hvorfor vi ytrer disse meningene.

Først vil vi si at ut ifra høringsnotatet ser vi at både opplæringslovutvalget og departementet har mange møter med høringsinstanser. Her ser vi at dere har fått mange innspill som gir dette forslaget et godt grunnlag for at opplæringsloven blir en lov som ivaretar de den skal gjelde for.

Selv med dette har vi noen punkter vi ønsker å gi ytterlig innspill på.

I §10-6 Elevane si plikt til å delta:

Første avsnitt første setning pålegger elevene en plikt til å være aktivt med i opplæringen og følge skolereglene. Skolen skal organisere og gjennomføre opplæring slik at elevene får mulighet til å delta aktivt.

Så i andre avsnitt første setning gir et rettslig grunnlag for at den enkelte skole kan gi elevene skoleoppgaver utenfor skoletiden, ofte omtalt som lekser. Det er bare skolen som kan pålegge elevene å gjøre lekser.

I vurderingen som er lagt sies det at det skal tas hensyn til elevens rett til både hvile og fritid, jf. Barnekonvensjonen artikkel 31. Det Fagforbundet Barn og Oppvekst, Oslo stiller spørsmål til er hvem som skal vurdere den enkelte elev sin rett til både hvile og fritid. Pandemien vi har vært igjennom og er i har gitt noen signaler på hvordan elever har hatt det igjennom å ha hjemmeskole og måtte gjøre mye på egenhånd. Skolen skal være med å utjevne forskjellene, ikke skape større forskjeller. Ved at opplæringsloven åpner for at det er hver enkelt skole som kan pålegge skolearbeid, vil det skape ulikheter i skolene innen en kommune eller fylkeskommune. Samt at det vil også gi skolen innpass i elevens familie. Noen elever har foresatte som av ulike grunner, ikke har muligheten til å bistå eleven i skolearbeidet. Opplæringsmandatet er gitt til lærere i skolen via opplæringsloven. Det er de som er utdannet til hvordan veileder og kan faget som gis skolearbeid i. Dermed mener vi at skolearbeid eller skoleoppgaver av et emne i et fag skal gjøres i samvær med en lærer. Hvor eleven har mulighet til å spørre om det de lurer på.

Dette mener Fagforbundet Barn og Oppvekst, Oslo er i tråd med eleven sin plikt til å delta aktivt i opplæringen. Det er ulikt hvor mye tid hver elev bruker på skolearbeid av samme mengde, tema og fag. Det kan i realiteten gjøre at en lærer må gi opptil 28 ulike lekser når den skal ta hensyn til elevens rett til både hvile og fritid. Med ny § 4-5: *Leksehjelp*, mener vi at denne paragrafen skal

ivareta de eventuelle behovene eleven skulle ha for å kunne «knekke» koden for å kunne forstå temaet i de ulike fagene de har.

Så konklusjonen vår er at det å pålegge elevene skoleoppgaver utenfor skoletiden er ikke i tråd med barnekonvensjonen artikkel 31 og heller ikke slik vi tolker §10-6 første avsnitt første setning. Eleven sin plikt til å delta. Skolearbeid skal gjennomføres i den ordinære skoletiden, der eleven har tilgang til undervisningspersonell for å kunne få tilstrekkelig hjelp med å forstå og mestre fagene.

Kapitel 17: Krav om relevant faglig og pedagogisk kompetanse:

Kunnskapdepartementet vurdering om personalet i skolen - bruk av assistenter og vikarer: Personale som ikke er ansatt i en lærerstilling, skal ikke ha ansvar for opplæringen. Dette følger av opplæringsloven § 10-1(ny § 17-2, §17-3 og §17-4). Videre sier bestemmelsen at personer som ikke er ansatt i lærerstilling, kan hjelpe til i opplæringen hvis de får nødvendig veiledning (ny §17-6). Hjelpen må skje på en slik måte og i et slikt omfang at elevene får forsvarlig utbytte av opplæringen. Hva som er nødvendig veiledning, vil variere ut fra hvilke oppgaver den ansatte skal utføre og hens utdanningsbakgrunn og arbeidserfaring. Hva som er forsvarlig utbytte av opplæringen, må avgjøres etter en konkret vurdering, jf. Prop. 129 L (2012–2013) Endringer i opplæringslova og privatskolelova (spesialundervisning m.m.), merknad til § 10-11. Dagens lov regulerer ikke vikarbruk i skolen. Flere av reglene i loven forutsetter at kommunene og fylkeskommunene har en forsvarlig vikarordning, og det er lagt til grunn at de må ha et system for en forsvarlig vikardekning ved ulike typer fravær. Med «lærere» menes personer som er ansatt i lærerstilling i samsvar med kompetansekravene i opplæringsloven. Personer som ikke er ansatt i lærerstilling, omtales i loven som «assistenter».

Fagforbundet Barn og Oppvekst, Oslo er her enig i Kunnskapsdepartementets vurdering om at personell som ikke er ansatt i undervisningsstilling ifølge kompetansekravene i opplæringslovens § 10-1 og § 10-2(ny §17-2, §17-3 og §17-4), ikke skal ha ansvar for undervisning. Men med nødvendig veiledning og ved andre utdanning, eks. barne- og ungdomsarbeideren kan hjelpe til. Samt at vi presiserer at den ansatte skal hjelpe til, ikke ha ansvar for å planlegge eller ha fulle ansvar for å gjennomføre undervisningen uten veiledning eller ferdig planlagte undervisningsopplegg.

Fagforbundet Barn og Oppvekst, Oslo mener at selv om dagens lov ikke regulerer vikarbruk, men at flere av reglene i love forutsetter at kommunene og fylkeskommunen har en forsvarlig vikarordning. § 17-7 i forslag for ny opplæringslov gjør at kommunene og fylkeskommunene ansvarlig gjøres for å jobbe bevisst og systematisk med å ha et forsvarlig system på at de har kvalifiserte vikarer til en forsvarlig vikardekning ved ulike typer fravær. Slik at det ikke settes inn ansatte som ikke har kompetansen eller skal ha ansvar for undervisningen, får dette ansvaret uten nødvendig veiledning eller tid til å sette seg inn i undervisningsopplegget

Selv om vi er enig i et kunnskapdepartementet sin vurdering av at personell som ikke er ansatt i undervisningsstillinger ikke skal ha ansvar for opplæringen, er vi uenig i et opplæringsloven referer/kaller disse ansatte for «assistenter». For hvem assistere de? Samt at mange av disse ansatte er fagarbeidere og har en yrkestittel. De som er inne som ikke undervisningspersonell i undervisningen er der til støtte for den enkelt elev eller som en ekstra ressurs for klassen. Vårt forslag til referering av disse ansatte, kan være enten fagarbeider eller miljøarbeider.

§ 4-6: Skolefritidsordning

Tredje avsnitt slår fast at rektor skal være leder for skolefritidsordningen dersom den er tilknyttet en skole.

Opplæringslovutvalget foreslo å fjerne bestemmelsen om at rektor til vanlig skal være leder for skolefritidsordningen dersom ordningen ligger i tilknytning til en skole. Mange høringsinstanser var imot dette forslaget. Innspillene handlet særlig om at det er viktig at skole og SFO ses i sammenheng for å sikre at barna opplever helhet og sammenheng i skolehverdagen, og at rektor spiller en viktig rolle i dette.

Høringsinstansene viser blant annet til samarbeidet om det psykososiale miljøet og at ansatte i delte stillinger mellom skolefritidsordningen og skole bør ha samme personalleder. I tillegg trakk instansene fram at det er krav om at rektor skal ha pedagogisk kompetanse, mens det ikke er noe tilsvarende krav til lederen for skolefritidsordningen.

Mens departementet var enig med høringsinstansen på dette punktet. Dette er også Fagforbundet Barn og Oppvekst, Oslo enig i. Begrunnelse for dette er at 01.08.2021 tredde en nasjonal rammeplan for SFO (skolefritidsordning) inn og i denne slår det fast at rektor skal være leder for skolefritidsordningen dersom den er tilknyttet en skole.

Videre ønsker Fagforbundet Barn og Oppvekst, Oslo kommenter et forslag i kapittel 12: Skolemiljøet til elevene. Da nærmere bestemt **§12-2: Retten til et trygt og godt skolemiljø og § 12-7: Det fysiske miljøet.**

Kunnskapedepartementet er enig med opplæringslovutvalget om å foreslår at det ikke skal være et krav om egnede arealer for skolefritidsordningen og begrunnelse for dette er at kravet om egnede arealer for skolefritidsordningen er overflødig, på samme måte som at utvalget foreslår å fjerne kravet om «tenlege grunnskolar» i dagens § 9-5 for ordinære grunnskoler, se kapittel 60.2. Departementet viser til at krav til skolebygg for grunnskoler er regulert i andre bestemmelser i opplæringsloven og andre lover, blant annet i § 9 A-7 i dagens opplæringslov, i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler mv., i plan- og bygningsloven og i arbeidsmiljøloven. Etter opplæringsloven § 9 A-2 skal det fysiske miljøet fremme elevenes helse, trivsel og læring. Disse bestemmelsene vil også gjelde lokaler som benyttes for skolefritidsordningen.

Fagforbundet Barn og Oppvekst, Oslo mener her at § 12-2 og § 12-7 i nytt forslag til opplæringslov ikke overholdes. Hvor § 12-2 sier: *Bestemmelsen slår fast at alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, inkludering, trivsel og læring. «Skolemiljø» favner både det fysiske og det psykososiale miljøet. «Skolemiljø» omfatter i denne forbindelse hvordan elevene har det på skolen, skolefritidsordningen og leksehjelptilbudet.* Og i § 12-7: *Første avsnitt slår fast at alle elever har rett til en arbeidsplass som er tilpasset behovene deres. Hva som er elevenes arbeidsplass må vurderes konkret ... Det må gjelde der elevene oppholder seg når de mottar opplæring på skolen, uavhengig av om det er teoretiske eller praktiske fag. Tilpasningene kan gjelde på klasse-/gruppenivå eller på individnivå.* Videre i kravet i andre avsnitt til det fysiske miljøet retter seg ikke bare mot selve utformingen av skolebygget og skoleanlegget, men også mot driften av det. De daglige rutine vil derfor være viktige for kvaliteten på skolemiljøet jf. forslaget § 12-3 om å drive forbyggende arbeid.

Nasjonal rammeplan for skolefritidsordning sier noe om hvordan SFO skal fremme barnas **mulighet til både aktivitet og hvile i løpet av tiden de tilbringer i SFO. SFO skal fremme barnas fysiske og psykiske helse og bidra til at de opplever glede og mestring.** Mye av dette skal gjøres på barnas premisser og læring via lek. Når opplæringslovutvalget og kunnskapsdepartementet foreslår å fjerne krav om egnede arealer for skolefritidsordningen, gjør loven det vanskelig for skolefritidsordningen å

utføre det mandatet som er gitt via rammeplan for skolefritidsordningen. Skolefritidsordningen har et større antall barn i grupper, enn hva antall elever i en klasse.

Skolefritidsordningene bruker også andre materiale til å fremme og motivere til lek og læring. Så Fagforbundet Barn og Oppvekst, Oslo undere hvordan Opplæringslovutvalget og kunnskapsdepartementet mener at rammeplan for skolefritidsordningen skal utføres om den ikke har den arealene som trengs.

Videre vil Fagforbundet Barn og Oppvekst, Oslo adressere bemanning i skolefritidsordningen. Om det nå etter høringen blir slik at SFO ikke får egnede arealer betyr det at SFO må bruke flere rom for å kunne utføre de aktivitetene som rammeplan for SFO forventer at de gjør og da også viktig at det er tilstrekkelig med voksne sammen med barna der de oppholder seg. Rammeplan for SFO sier en del om hva personalet i SFO skal gjøre. Her er noen av dem: **SFO skal støtte utviklingen av trygge og gode relasjoner barna imellom, mellom barna og personalet og mellom personalet og barnas foreldre, Læring i SFO foregår først og fremst gjennom lek, selvvalgte aktiviteter og samhandling med andre barn og med SFOs personale, Barn har rett til medvirkning tilpasset deres alder og forutsetninger, inkludert i arbeidet for et trygt og godt fysisk og psykososialt miljø, Aktiviteten i SFO skal ha et tydelig barneperspektiv. SFO bør legge til rette for at personalet jevnlig kan diskutere og reflektere over hva lek innebærer, og hvordan man som ansvarlig tilrettelegger opptrer i møte med lekende barn.**

For at SFO skal kunne følge opp dette og mye mer i rammeplanen må SFO ha en bemanningsnorm som er regulert nasjonalt, slik som pedagognorm i barnehage og lærernorm i skolen. Trenger SFO en bemanningsnorm som gjør SFO i stand til å ivareta barna etter det rammeplan for SFO forventer. Og nå som det ligger forslag til ny opplæringslov, er dette en god mulighet for å ha dette inn i opplæringsloven.

Fagforbundet Barn og Oppvekst, Oslo foreslår at departementet setter ned en arbeidsgruppe som ser på en nasjonal bemanningsnorm i skolefritidsordning, med at kommunene kan bedre bemanningsnormen i lokale forskrifter.

Forslag til endring i aktivetsplinkten og håndhevingsordningen

Fagforbundet Barn og Oppvekst, Oslo ser i forslag til ny opplæringslov at kunnskapsdepartementet ønsker innspill til om det trengs hjemler i opplæringsloven for når det skal være greit at ansatte i skolen kan gripe inn med fysisk makt på elever til å avvegge eventuelle skader på andre elever, på seg selv eller på eiendom. Fagforbundet Barn og Oppvekst, Oslo anser dette som veldig viktig og meget stort. Samt at det er flere lover og instanser som må inn i dette. Så slik vi ser på denne bestillingen av innspill, mener vi at dette være en egen høring.

Videre mener vi at det behov for en hjemmel i opplæringsloven som understreker når ansatte i skolen har grunnlag for å kunne gripe inn med fysisk makt ovenfor en situasjon hvor elever eller ansatte kan komme til skade.

Fagforbundet Barn og Oppvekst, Oslo foreslår her at departementet nedsetter en arbeidsgruppe som skal se nærmere på disse utfordringene i samarbeid med fler insatser og partene i arbeidslivet.

